

סילבוס - תוכנית הוראה לקורס
סוציולוגיה רפואית א'
ד"ר לימור מעודד דנון | רפואה ומדעי הבריאות
Medical Sociology | 81-301-01

<u>שיעור</u>	סוג הקורס:
<u>1 נק"ז</u>	היקף נ"ז:
<u>תשפ"ו</u>	שנת לימודים:
<u>שנתי</u>	סמסטר:
מותאם	יום ושעה
<u>בתיאום מראש</u>	שעת קבלה:
limor.meoded-danon@biu.ac.il	מייל מרצה:
https://lemida.biu.ac.il/course/view.php?id=92571	קישור לאתר למדה:

תיאור הקורס ומטרות למידה

תקציר הקורס

רפואה היא מדע דינאמי, משתנה תמידית בהתאם לגילויים חדשים, טכנולוגיות, מאבקים חברתיים, צרכים אנושיים ועוד. הסוציולוגיה הרפואית עוקבת אחר ההשפעות ההדדיות והמתחים המתקיימים בין המערכת הרפואית לבין תהליכים והשפעות חברתיות מגוונות (כלכליות, פוליטיות, דתיות, תרבותיות). מחד, הסוציולוגיה הרפואית תופסת את המערכת הרפואית כמערכת הפועלת מתוך לחצים ושיקולים חברתיים-פוליטיים, מאידך, דרך התבוננות וניתוח תחום הידע הרפואי והמערכת הרפואית על גווניה, הסוציולוגיה הרפואית שואלת על החברה והקיום האנושי. קורס זה ינוע בין נקודות המבט הללו ויבחן סוגיות הקשורות לידע הרפואי, לפרקטיקות קליניות, לתהליך הסוציאליזציה הרפואית, לאינטראקציות במרחב הקליני ועוד. קורס זה מציע לסטודנטים למידה חווייתית, תוך עיצוב כלים מתודולוגיים, מחשבתיים ללמוד ולבקר את עולמות הידע השונים, את מיקומם החברתי, את יחסי הכוח המתקיימים בתוך המערכת הרפואית ואת מרחבי הפעולה, השליטה והשינוי המתאפשרים דרך אינטראקציות חברתיות.

מטרות/תוצרי הלמידה

1. לפתח מבט רפואי-חברתי, הכולל, בין היתר, מסוגלות לבחון את השוני והדמיון בין הידע הרפואי לנורמות וערכים חברתיים. יכולת להרהר ולערער על ה"ברור מאליו" המתקיים באינטראקציות חברתיות שונות. ג. רגישות לעוולות חברתיות המתקיימות בתוך ומחוץ למרחב הקליני.
2. לפתח תשתית למתודולוגיה מחקרית המשלבת בין עולמות הידע, בין הביו-רפואי לתרבותי, חברתי. למשל, דרך שאילת שאלות סוציולוגיות על האבחון הקליני, או שאלות קליניות, רפואיות על קשרים אנושיים המבוססים על יחסי כוח.
3. לפתח תשתית ליצירת תקשורת פתוחה ומכילה בין הסטודנטים לבין מעגלים חברתיים שונים בחייהם, ובעתיד, בינם לבין מטופליהם. תשתית זו תתאפשר דרך למידה חווייתית, דינאמית, תקשורת פתוחה ואווירה מאפשרת שיתוף בתוך קבוצות פעולה קטנות של הסטודנטים.

ידע

1. הלומדים יבחנו מצבים, אינטראקציות, תופעות חברתיות-רפואיות בהקשרים שונים
2. הלומדים יגדירו ויישמו מושגים סוציולוגיים רפואיים כגון, מדיקליזציה, ביופוליטיקה, רפואה מגדרית, מגדור, הבניה חברתית של מחלות/חולי ועוד.
3. הלומדים יכתבו עבודות המבוססות על סוגיות רפואיות-חברתיות

מיומנויות

1. הלומדים ינתחו את מיקומם החברתי כרופאים, כאזרחים השייכים לקהילות שונות בהקשרים רפואיים, טיפוליים שונים
2. הלומדים יבחינו בין נקודות מבט שונות ומודלים של ניתוח סיטואציות מורכבות

ערכים

1. תהליך הלמידה מבוסס על ערכי שוויון, פלורליזם וכבוד הדדי
2. תהליך הלמידה מעודד חשיבה יצירתית

למידה פעילה - תכנון מהלך השיעורים:

מס' השיעור	נושא השיעור	למידה פעילה	קריאה/ צפיה נדרשת	הערכה תהליכית/מעצבת
1	מדוע סוציולוגיה חשובה לסטודנטים לרפואה? על התפקיד הרפואי, תפקיד המטופלים, הרופא כשומר סף של סדר חברתי, גישה מערכתית-תפקודית	שיעור ראשון- מבוא מטלה בקבוצות קטנות		תהליכית ומעצבת, הבנת משמעויות ונקודות מבט שונות
2	כוחות חברתיים, רפואה ובריאות	למידה בקבוצות		מודעות ליחסי כוח חברתיים-רפואיים ואופני ביטוי של כוח והתנגדות
3	סוציולוגיה של האבחון/ הבניה חברתית של מחלות	הרצאות +דיון בקבוצות	סרטונים	כיצד ידע רפואי שזור בתוך ידע תרבותי.
4-6	מדיקליזציה של שונות גופנית	הרצאות אורחות +דיון בקבוצות		סוגיות של תהליכי אבחון
7-9	מדיקליזציה של שונות התנהגותית- על תפישות של מחלות הנפש	הרצאות אורחות +דיון בקבוצות		ריבוי נקודות מבט
10	מין, מגדר ורפואה מגדרית	הרצאה ודיון בכיתה	סרטונים קצרים	סוגיות של חשיבה ומבט בינארי רפואי
11-12	מדיקליזציה של מין ביולוגי	הרצאה ודיון בכיתה	סרטונים	מעבר למבט בינארי על הגוף
13	מדיקליזציה של מגדר	הרצאה ודיון בכיתה	סרטונים	ביופוליטיקה מגדרית
14	סוציאליזציה רפואית וטקסי מעבר	הרצאה ודיון בקבוצות קטנות		התמודדות עם אי וודאות של הפרופסיה הרפואית
15-17	הרפואה בחברות "חולות"	הרצאות אורחות+עבודה בקבוצות קטנות		פתולוגיה חברתית – מערכתית
18-20	מחלות תרבותיות	הרצאות אורחות+עבודה בקבוצות קטנות		התמכרויות, סטרי, תרבות היופי
21	הבניה חברתית של כרומוזומי המין	הרצאה +דיון		
22	מדיקליזציה ופוריות	הרצאה +דיון		

*ייתכנו שינויים בסילבוס בהתאם ללוח"ז הניתן לבלוקים אחרים, קצב ההתקדמות ואפקטיביות הלמידה

ציון סופי

מסקל בציון הסופי	תיאור התוצר
30 % מהציון הסופי	מטלה קבוצתית/ מטלת אמצע
70 % מהציון הסופי	מטלה סופית

דרישות הקורס

- א. ביצוע מטלות קבוצתיות 30% מהציון
- ב. ביצוע מטלות סופיות- 70% מהציון
- ג. נוכחות חובה (80% מהשיעורים)

דרישות קדם

אין

ביבליוגרפיה: תכנים לקריאה, צפיה והאזנה (רצוי עדכני)

* הרשימה הביבליוגרפית מתעדכנת באופן דינאמי במהלך הקורס ובאתר הקורס. מקורות אלו הם ראשוניים.

- Bloom, S. W. (2002). The word as scalpel: a history of medical sociology. Oxford University Press, USA.
- <http://ndl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/1760/1/28.pdf.pdf>
- Cockerham, W. C., & Scambler, G. (2021). Medical sociology and sociological theory. The wiley blackwell companion to medical sociology, 22-44.
- Gabe, J., & Monaghan, L. (2013). Key concepts in medical sociology. Sage.
- [קישור לספר במלואו](#)
- Jutel, A. (2024). Putting a name to it: Diagnosis in contemporary society. JHU Press
- McGann, P. J., Hutson, D., & Rothman, B. K. (Eds.). (2011). Sociology of diagnosis. Emerald Group Publishing.
- [קישור לספר](#)